

EUROPEISKA KOMMISSIONEN

Bryssel den 25.1.2018
C(2018) 397 final

Urban AHLIN
Riksdagens talman
100 12 STOCKHOLM

Herr talman,

Kommissionen tackar riksdagen för utlåtandet om meddelandet Att stödja det förebyggande arbetet mot radikaliserings som leder till våldsinriktad extremism (COM(2016)379 final).

Meddelandet speglar kommissionens övergripande strategi för förebyggande av radikaliserings. Denna strategi omfattar både den säkerhetsmässiga och den bredare samhällsliga dimensionen av företeelsen och utnyttjar de olika politiska medel som finns på lokal, regional och nationell nivå samt på europeisk och internationell nivå. I linje med målen i den europeiska säkerhetsagendan¹ redogörs det i meddelandet för hur Europeiska unionen avser att stödja medlemsstaterna i deras arbete. Det slutliga målet är att förbättra de förebyggande åtgärdernas effektivitet i unionen, samtidigt som man värnar om och främjar grundläggande rättigheter samt demokratiska och medborgerliga värden. Kommissionen offentliggör varje månad en lägesrapport om genomförandet av ett brett spektrum av åtgärder².

Kommissionen välkomnar riksdagens synpunkter på meddelandet, bland annat i fråga om betydelsen av den lokala nivån och av en långsiktig strategi samt om internet, fängelser, utbildning, forskning, kampen mot rasism, främlingsfientlighet och diskriminering, den internationella dimensionen och det arbete som utförs av EU:s nätverk för kunskapsspridning om radikaliserings (RAN).

¹ COM(2015) 185 final.

² https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-security/legislative-documents_en;
Den senaste rapporten: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-security/20170516_seventh_progress_report_towards_an_effective_and_genuine_security_union_en.pdf

Antagandet av meddelandet om radikaliserings är endast ett första steg mot en mer effektiv och heltäckande strategi för att förebygga och motverka våldsinriktad extremism och terrorism. Gemensamma insatser av alla aktörer på nationell nivå och på EU-nivå, vilket omfattar både myndigheter och civilsamhällets parter, är avgörande för att man ska kunna möta nuvarande och framtida utmaningar, överbrygga de hot som terrorism utgör och skapa ett område med säkerhet och frihet för alla medborgare. Kommissionen har gjort en omfattande bedömning av Europeiska unionens säkerhetspolitik³. Parallellt med detta inrättade kommissionen en högnivågrupp av experter på radikaliserings⁴ i syfte att förbättra insatserna för att förebygga och motverka radikaliserings som leder till våldsbejakande extremism och terrorism. Expertgruppens mål är att förbättra samordningen och samarbetet mellan alla berörda parter genom att bl.a. undersöka alternativen för mer hållbara mekanismer och strukturer för samarbete. Kommissionen välkomnar Sveriges aktiva deltagande i expertgruppens arbete. Den 24 november 2017 godkände expertgruppen en interimrapport där preliminära resultat och rekommendationer läggs fram. Rådet (rättsliga och inrikes frågor) diskuterade interimrapporten den 7 december 2017.

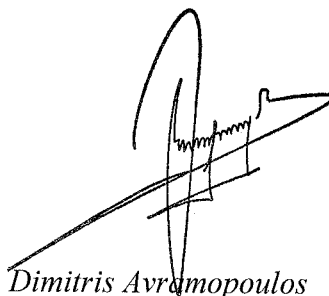
Vad gäller de mer tekniska frågorna i utlåtandet hänvisar vi till bilagan.

Kommissionen hoppas att klargörandena i denna skrivelse ger svar på de frågor som Sveriges riksdag har tagit upp och ser fram emot att fortsätta den politiska dialogen.

Med vänlig hälsning

Frans Timmermans
Förste vice ordförande

Dimitris Avramopoulos
Ledamot av kommissionen

³ Se kommissionens arbetsdokument SWD(2017) 278.

⁴ Högnivågruppen inrättades genom kommissionens beslut C/2017/5149 av den 27 juli 2017.

BILAGA

Kommissionen har noggrant övervägt de frågor som riksdagen tar upp i sitt utlåtande och vill gärna ge följande förtydliganden.

Kommissionen delar i allra högsta grad riksdagens åsikt om att alla aktörer behöver samverka. **EU:s nätverk för kunskapsspridning om radikaliserings (RAN) och dess kompetenscentrum** förblir viktiga partner för att underlätta dessa utbyten inom ett antal prioriterade områden som lyfts fram i meddelandet och i riksdagens utlåtande. RAN-nätverket utgör en plattform för utbyte av erfarenheter mellan intressenter och kartläggning av bästa praxis, och dess kompetenscentrum erbjuder **skräddarsydda stödtjänster till medlemsstaterna**⁵, till exempel när det gäller utveckling och genomförande av förebyggande strategier, införande av strukturer för myndighetssamarbete eller rådgivning avseende andra förebyggande strategier eller insatser. Kommissionen konstaterar att Sverige redan har tagit del av sådana stödtjänster en gång. Kommissionen uppskattar att det i utlåtandet understryks att Sverige är nöjd med det stöd som medlemsstaterna får från RAN-nätverket. Kommissionen uppmuntrar både beslutsfattare och berörda yrkesutövare i Sverige att fortsätta att dra full nytta av all verksamhet och alla tjänster som tillhandahålls av RAN-nätverket för att ge berörda yrkesutövare, experter och civilsamhällets organisationer den kunskap och kompetens som behövs för att effektivare kunna bekämpa radikaliserings.

I meddelandet efterlyses också **samarbete mellan medlemsstaterna**, och upprättandet av ett nätverk av kontaktpunkter och en datakatalog över förebyggande strategier anges som centrala mål. Kommissionen anordnade redan i början av 2017 möten för **nätverket av beslutsfattare som arbetar med förebyggande insatser**. I enlighet med slutsatserna av den omfattande bedömningen och i syfte att stärka insatserna för förebyggande och motverkande av radikaliserings som leder till våldsinriktad extremism och terrorism samt för att förbättra samordningen och samarbetet mellan alla berörda parter inrättade kommissionen den 27 juli 2017 en **högnivågrupp av experter på radikaliserings**. Denna grupp ger råd om vidareutvecklingen av EU:s politik när det gäller att förebygga radikaliserings som leder till våldsinriktad extremism och terrorism samt om alternativ för ett framtida mer strukturerat samarbete mellan olika parter på detta område, vilket omfattar både berörda yrkesutövare och medlemsstaterna. Samarbetet ska ha sin utgångspunkt i befintliga bottom-up-strategier. Sverige är en aktiv medlem i denna grupp. Medlemmarna i högnivågruppen diskuterade och godkände arbetsgruppens interimrapport och de rekommendationer som lades fram i den på sitt möte den 24 november. Rekommendationerna diskuterades sedan av rådet (rättsliga och inrikes frågor) den 7 december 2017. Kommissionen kommer att lämna sina synpunkter på gruppens rekommendationer i lägesrapporten om säkerhetsunionen i januari 2018.

⁵ https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/ran-and-member-states_en

Kommissionen delar riksdagens uppfattning om vikten av att motverka användningen av internet i syfte att radikaliserar människor och polarisera samhället. EU:s internetforum har inrättats för att ta itu med **terroristers användning av internet**, samtidigt som man till fullo värnar om grundläggande rättigheter, såsom yttrandefrihet, vilket även riksdagen understryker. Internetforumet fokuserar på att minska tillgången till och påverkan av terroristpropaganda genom att å ena sidan se till att sådant innehåll på internet och i sociala medier omgående tas bort och å andra sidan stödja civilsamhället när det gäller att öka mängden motbudskap och alternativa budskap. Internetforumet samarbetar **på frivillig grund** med internetbranschen för att motverka terroristinnehåll på internet och skydda användarna. Vid ministermötet den 6 december 2017 redogjorde ledamöterna i internetforumet för de framsteg som gjorts när det gäller den handlingsplan som fastställdes i juli i år, särskilt i fråga om databasen om hashar, ökade investeringar i automatiserad upptäckt och snabbare borttagande av terroristinnehåll på internet. De insatser som gjorts inom internetforumet utgör underlag för den bredare politiska diskussionen om olagligt innehåll på internet.

EU-enheten för anmälan av innehåll på internet vid Europol anmäler terroristpropaganda till företag på vars webbplats denna lagras, så att företaget självt kan besluta om materialet ska tas bort i enlighet med dess användarvillkor, som i allmänhet förbjuder innehåll som rör terrorism. Europol granskar sådant material inte enbart mot företagets användarvillkor, utan även med hänsyn till EU:s befintliga rättsliga ram för terroristbrott, som även inkluderar uppmaning till terroristbrott, rekrytering eller instruktioner för att begå terroristbrott på internet. Enheten koncentrerar sig på material som utarbetats av de grupper som betecknas som terroristorganisationer av både Förenta nationerna och Europeiska unionen.

I detta sammanhang är det värt att notera att medlemsstaterna enligt det nyligen antagna **direktivet om bekämpande av terrorism** är tvungna att vidta åtgärder för att säkerställa att vissa typer av terroristmaterial avlägsnas utan dröjsmål och vid behov blockeras, med förbehåll för vissa skyddsmekanismer. Dessa åtgärder påverkar inte frivilliga överenskommelser med internetbranschen⁶.

Arbete med att **ta fram motbudskap och alternativa budskap** sker även inom nätverket för kunskapsspridning om radikalisering (RAN) och särskilt inom dess arbetsgrupp om kommunikation och budskap. RAN-nätverket och dess kompetenscentrum spelar också en viktig roll när det gäller att stödja **programmet för att stärka det civila samhällets ställning**⁷. Utbildning för aktörer i civilsamhället⁸ i Sverige anordnades den 15 maj 2017. Programmet syftar till att ge civilsamhällets parter de tekniska färdigheter och den utbildning som behövs för att skapa positiva alternativa budskap i enlighet med demokratiska och grundläggande

⁶ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/541 av den 15 mars 2017 om bekämpande av terrorism, om ersättande av rådets rambeslut 2002/475/RIF och om ändring av rådets beslut 2005/671/RIF (EUT L 88, 31.3.2017, se framför allt artikel 21 och skäl 22).

⁷ https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/civil-society-empowerment-programme_en

⁸ Utbildningsmaterial på svenska finns på följande webbplats: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/civil-society-empowerment-programme/training_en

värden, i syfte att motverka våldsinriktade och splittrande terroristbudskap. Insatserna har stärkts under loppet av 2017 och Sverige fortsätter att vara en viktig och aktiv medlem av forumet. Kommissionen offentliggjorde nyligen en förslagsinfordran med en budget på sammanlagt 6 miljoner euro som ska användas för att stödja aktörer i civilsamhället som vill ta fram egna motbudskap och alternativa budskap.

Kommissionen välkomnar riksdagens uppfattning att det är viktigt att säkerställa ett effektivt genomförande av EU-lagstiftningen om bekämpande av rasism och främlingsfientlighet⁹. Huvudprioriteringarna i kommissionens åtgärder är att avslöja rasistiska och främlingsfientliga hatbrott, skydda och stödja offer och motverka offentlig uppmaning till hat och våld riktat mot enskilda eller grupper. Åtgärderna omfattar riktade EU-medel samt praktiska riktlinjer och bästa praxis framtagna av kommissionen i samarbete med medlemsstaterna och internationella organisationer inom ramen för högnivågruppen mot rasism, främlingsfientlighet och andra former av intolerans.

Att bekämpa rasism är i sig ett av Europeiska unionens politiska mål. I arbetet mot rasism ingår såväl politiska åtgärder för utbildning, inkludering och icke-diskriminering som åtgärder för att ta itu med de bakomliggande orsakerna till radikaliserings.

Kommissionen är särskilt bekymrad över spridningen av olaglig hatpropaganda på internet. Sedan uppförandekoden för att **motverka olaglig hatpropaganda på nätet**¹⁰ antogs har it-företag förbättrat svarstiden och reaktionen på olaglig hatpropaganda, stärkt sina rapporteringssystem och gjort det lättare att anmäla misstänkta fall. De har även utbildat sin personal och utökat sitt samarbete med civilsamhället. Kommissionen kommer att kontakta andra relevanta sociala plattformar för att säkerställa att olaglig hatpropaganda motverkas på ett lämpligt sätt i Europa.

Kommissionen lägger stor vikt vid att motverka radikaliserings i **fängelser** och vid **skyddstillsyn**. Den 19 oktober 2015 anordnade kommissionen en högnivåkonferens om straffrättsliga åtgärder mot radikaliserings. Målet med konferensen var att diskutera frågan om radikaliserings i fängelser och de nya utmaningar som domare och åklagare står inför när de arbetar med radikaliserade personer. Konferensens arbete beaktades i rådets (rättsliga och inrikes frågor) slutsatser av den 20 november 2015 om förstärkning av de straffrättsliga åtgärderna mot radikaliserings (14382/15). Den största utmaningen för kommissionen är för närvarande att påskynda genomförandet av rådets slutsatser i medlemsstaterna och uppmuntra dem att dra full nytta av det finansiella stöd som erbjuds inom programmet Rättsliga frågor för utveckling av program för avradikalisering och återanpassning i och utanför fängelser, riskbedömningsverktyg och utbildning för alla aktörer på fältet. Kommissionen öronmärkte 6,5 miljoner euro 2015 och 2016 för projekt som gäller radikaliserings i fängelser. Den 27 februari 2018 kommer det att anordnas en konferens som ska ge en lägesbild av de projekt som finansieras av kommissionen, bland andra de 18 projekt

⁹ Särskilt rådets rambeslut 2008/913/RIF av den 28 november 2008 om bekämpande av vissa former av och uttryck för rasism och främlingsfientlighet enligt strafflagstiftningen.

¹⁰ http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/files/hate_speech_code_of_conduct_en.pdf

¹¹ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1471_sv.htm

som har finansierats genom programmet Rättsliga frågor och som gäller program för avradikalisering, avståndstagande och återanpassning, riskbedömningsverktyg och alternativ till frihetsberövande, särskilt för unga förbrytare.

Kommissionen samarbetar också med det europeiska nätverket för rättslig utbildning genom att finansiera ett utbildningsprogram om radikaliseringsprogram för domare och åklagare. Syftet är att de ska få den kunskap och kompetens de behöver för att kunna hantera radikaliserade personer och att ge dem verktyg och metoder för riskbedömning, så att de kan avgöra i vilken utsträckning personer som misstänks för terroristbrott utgör ett hot.

Organisationer som får bidrag till administrationskostnader från kommissionen, såsom den europeiska sammanslutningen för skyddstillsyn (CEP) och EuroPris, arbetar också mycket aktivt i frågan om radikaliseringsprogram i fängelser. EuroPris samarbetar med RAN-nätverket och European Penitentiary Training Academies (EPTA) för att skapa en webbaserad samling med goda exempel på praxis för fängelseutbildning.

RAN-nätverkets arbetsgrupp för fängelser och skyddstillsyn utvecklar och tillhandahåller stöd till berörda yrkesutövare och myndigheter genom utbyte av bästa praxis, framtagande av rekommendationer¹², praktisk vägledning och utbildning. Kommissionen hoppas att dessa rekommendationer och denna vägledning är till nytta för berörda yrkesutövare i Sverige och för ytterligare insatser som den svenska regeringen eventuellt vill göra på detta område i enlighet med de rapporter och meddelanden som nämns i utlåtandet.

När det gäller **den säkerhetsmässiga dimensionen av radikaliseringsprogram** föreslog kommissionen den 21 december 2016 en översyn av **Schengens informationssystem (SIS)**. Enligt kommissionens förslag ska det bland annat bli obligatoriskt att göra terrorismrelaterade SIS-registreringar och användningen av biometriska kännetecken ska utvidgas genom att man lägger till ansiktsbilder och fingeravtryck från brottsplatsen. Dessutom ska en ny registreringskategori för okända efterlysta personer införas. Förslagen stärker även Schengens informationssystem när det gäller irreguljär migration, eftersom registreringar om nekad inresa blir obligatoriska. Därutöver blir det obligatoriskt att dela enskilda beslut om återsändande. Andra operativa, tekniska och rättsliga ändringar kommer också att behandlas som ett resultat av den övergripande utvärderingen av Schengens informationssystem, vilket kommer att stärka användningen av systemet för terrorismbekämpning.

Kommissionen erkänner behovet av att höja kompetensnivån inom utbildningssektorn och hjälper medlemsstaterna att ge **lärare** bättre förutsättningar att känna igen och reagera på tecken på radikaliseringsprogram. Lärarutbyten underlättas på europeisk nivå genom ett antal initiativ, exempelvis RAN-nätverkets arbetsgrupp för lärare. Inom ramen för Utbildning 2020 har det inrättats en arbetsgrupp för främjande av medborgarskap och de gemensamma värdena frihet, tolerans och icke-diskriminering genom utbildning. Arbetsgruppen stöder ett

¹² https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/about-ran/ran-p-and-p/docs/ran_pp_approaches_to_violent_extremist_en.pdf

evidensbaserat utbyte av god praxis mellan medlemsstaterna och tar fram politiska budskap, bland annat om utbildning för lärare om sociala och medborgerliga färdigheter och om hur man hanterar mångfald i klassrummet. E-vänskolekontakter (eTwinning), som finansieras inom ramen för Erasmus+-programmet och är det största nätverket för lärare och skolor i EU, bidrar också. Dess potential i detta sammanhang utnyttjas till fullo genom att teman som är kopplade till medborgarskap ges mer uppmärksamhet.

*Kommissionen delar riksdagens åsikt om att det är nödvändigt att trappa upp insatserna för att öka kunskapen om radikaliserings genom **forskning**. RAN-nätverkets kompetenscentrum har nyligen gjort en analys av vilken forskning som saknas¹³. Kommissionen kommer att beakta resultaten av denna analys när den ger nya forskningsuppdrag. Flera forskningsprojekt om avradikalisering, som syftar till att ta fram vetenskapliga verktyg och förslag till politiska åtgärder som kan användas direkt av brottsbekämpande organ och politiska beslutsfattare, inklusive av experterna inom RAN-nätverket, förvaltas inom säkerhetstemat i sjunde ramprogrammet och Horisont 2020:s säkerhetsforskningsprogram. Enbart i år har fyra sådana forskningsprojekt inletts och har fått 12 miljoner euro i anslag från Europeiska unionen.*

*Kommissionen delar riksdagens åsikt om vikten av den **internationella dimensionen** för att förebygga och motverka våldsinriktad extremism och terrorism och samarbetar nära med relevanta internationella organisationer och tredjeländer.*

¹³ https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/docs/pages/201612_radicalisation_research_gap_analysis_en.pdf